

novoles

12. marec 1982

LESNI KOMBINAT NOVO MESTO – STRAŽA

Dan s priokusom borbe

Ob 8. marcu, dnevu žena

O dnevu žena je bilo že marsikaj napisanega. Vse bolj prevladuje tudi mnenje, da smo že zdavnaj prešli tisto stopnjo, ko smo menili, naj bi se na ta dan žene, delavke in matere le sprostile, se povesele in se potem zopet vrnile nazaj v stare tirnice – do naslednjega dneva žena. K sreči smo prešli in preboleli tudi stopnjo, ko je ta dan postal dan splošnega ljudskega veseljačenja – nekakšen podaljšek pustnih norčij. Če bi res ostalo tako, in nekaj časa je že kazalo, da bo uživaška sla z dokaj močno moško zasedbo prevladala, bi bil to najbolj resen udarec pravemu boju za ženske pravice, za katere se napredne ženske sveta že dolgo bore na političnih barikadah, in so ga v svoj program sprejela skoraj vsa napredna gibanja sveta.

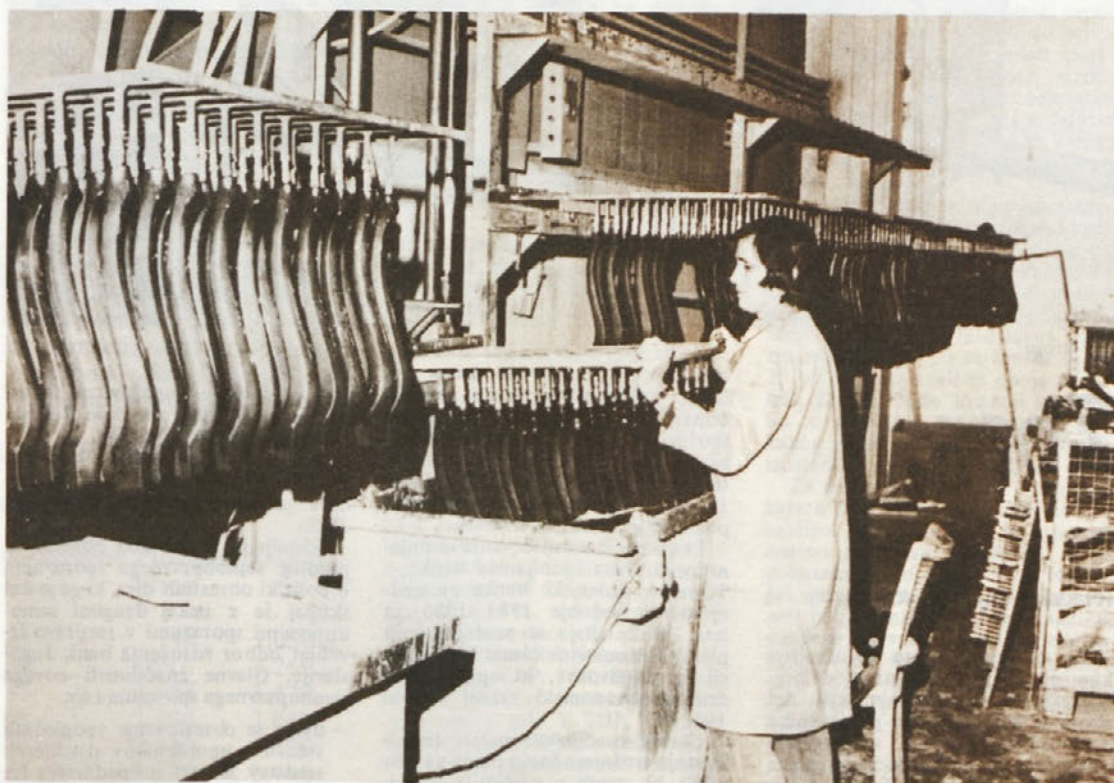
Prevladal je edini pravi in vreden način, na katerega je možno dostojno proslaviti dan žena – slovesno, z občutkom ponosa nad doseženim, vendar zavedajoč se, da je pred nami še veliko dela, predno bomo premagali vse materialne in socialne ovire ter moralne predsodke, ki še vedno tudi pri nas otežujejo osvoboditev žena, medtem ko jih v nekaterih družbah ponižujejo celo do stopnje služabništva in suženjstva.

OBVESTILO

Naslednja številka izide 26. marca 1982.

Zadnji rok za oddajo prispevkov je 17. marec do 9. ure.

UREDNIŠTVO

V lakirnici TOZD TSP

Priznati moramo, da smo pri nas dosegli veliko, zlasti deklarativno, nove razsežnosti pa enakopravnosti žensk daje tudi naš samoupravni sistem, v katerem je prvič v zgodovini dana možnost tudi ženi delavki, da enakopravno in samoupravno odloča o svojem delu in o rezultatih dela. Prav zato se moramo truditi, da samoupravna vloga žene ne bo ostala omejena le na delovno mesto, ampak bo prevečala vse družbeno življenje in bo prišla do izraza tudi v vseh organih krajevne, občinske, republiške in federacijske samouprave. Da sedaj ni tako, zgovorno pričajo že liste evidentiranih kandidatov, na katerih so ženska imena v veliki manjšini, zlasti na listah bolj odgovornih funkcij. Že na listah delegatov za občinske sise lahko opazimo, kako so posamezna področja odločanja razdeljena na bolj ali manj ženska.

Takšne ugotovitve nas pripeljejo do razmišljanja, da bi dan žena moral biti pravzaprav vsakoletna analiza dosežkov in

napredka, ki smo ga v preteklem letu opravili, ter hkrati evidentiranje nalog, ki nas še čakajo. Tako bo ta dan zopet dobil svojo aktivistično vsebino, ki jo je ob zatrevanju nekaterih, kako je pri nas vse lepo in enakopravno, že skoraj izgubil. Borba vseh za enakopraven položaj žena v naši družbi bo postala del borbe za napredek in boljše odnose med ljudmi, kar pa pogojuje tudi boljše produktivnost in gospodarsko stabilnost, za katero se že nekaj časa resno prizadevamo. Stagnacija družbenega in gospodarskega razvoja nosi s seboj kopico negativnih posledic, ki se jim moramo, zlasti zaradi slabih izkušenj, ki smo jih že doživeli, čim bolj izogibati.

Čestitamo torej vsem ženam ob dnevu žena! Vsemu človeštvu pa bomo lahko čestitali takrat, ko bomo dosegli tako življenjsko vsebino, v kateri poseben, borbeni dan žena ne bo več potreben.

Zbor

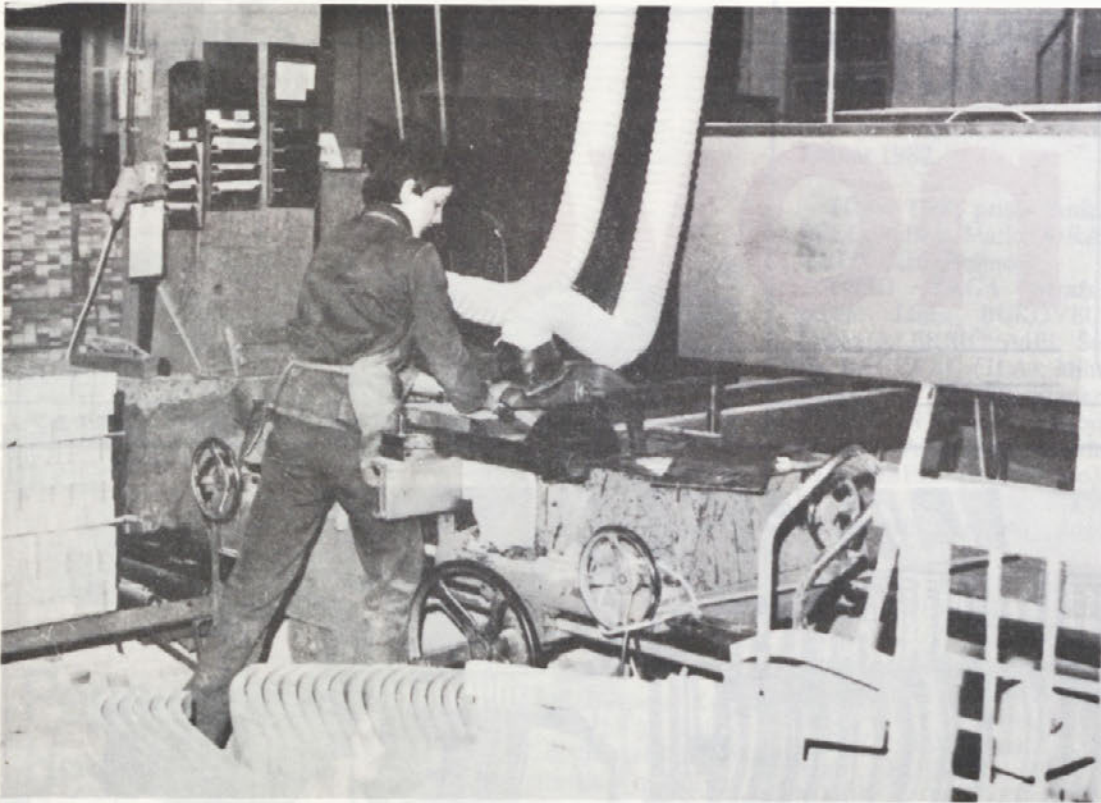
O SKLICU ZBORA LJUBLJANSKE BANKE – TEMELJNE DOLENJSKE BANKE NOVO MESTO

Januarja 1982 je bila sklicana prva konferenca tretjega mandata Ljubljanske banke – Temeljne dolenske banke, poslovne enote Novo mesto. V poslovno enoto je včlanjenih 91 članic, med njimi so tudi naše temeljne organizacije združenega dela Žaga, TDP, TSP, TVP in TES Straža ter TPI Soteska.

V istem času so potekale konference v poslovnih enotah v Metliki (članica TKO Metlika), v Črnomlju, Trebnjem (nova članica IGK Trebnje) in poslovni enoti za stanovanjsko in komunalno kreditiranje v Novem mestu.

Poslovne enote so izvolile delegata za zbor banke, ki je bil v ponedeljek, 22. februarja 1982.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ob stroju

Zbor

(Nadaljevanje s 1. strani)

Po otvoritvi zbora in izvolitvi komisij je pričel zbor z delom. Najvažnejši in najzanimivejši del zbora je bilo poročilo predsednika poslovnega organa o predlogu uresničevanja srednjeročnega plana Ljubljanske banke – Temeljne dolenske banke za obdobje 1981–1985 v letu 1981 in predlogu programa za uresničevanje srednjeročnega plana Ljubljanske banke – Temeljne dolenske banke za obdobje 1981–1985 v letu 1982.

Po uvodnem delu o ustanovitvi in organiziranosti Ljubljanske banke – Temeljne dolenske banke je predsednik poslovnega organa navedel nekaj najpomembnejših podatkov o poslovanju banke v težavah, s katerimi se je banka srečevala v letu 1981.

Sredstva banke, v katera so vključena sredstva udeležencev družbenih sredstev (UDS), sredstva UDS za stanovanjsko in komunalno gradnjo, sredstva članic v skladih, združena sredstva in še nekatera druga, so rastla v primerjavi s planom z indeksom 112 in so dosegla ob koncu 1981 znesek 11.777.200.000 din, oz. so rastla v primerjavi z letom 1980 z indeksom 133. Analiza porasta ugotavlja zadovoljivo rast združenih in zbranih sredstev, znižala pa se je udeležba sredstev udeležencev družbenih sredstev. Posebej zaskrbljujoče je nesorazmerje med stopnjo rasti sredstev UDS (17%) in stopnjo rasti naložb UDS (40%) ter dejstvo, da sredstva UDS v letu 1981 niso dosegla planirane višine.

Sredstva prebivalstva so se v letu 1981 povečala za 35%, vendar znaša to povišanje po odbitku obresti in tečajnih razlik le 17%.

Sredstva banke so bila porabljena za naložbe. Pretežni del (63%) v banki zbranih in pridobljenih sredstev je bilo usmerjenih v naložbe

UDS, približno 10% jih je bilo usmerjenih v naložbe za stanovanjsko in komunalno izgradnjo in 7% za kredite občanom. Analiza ugotavlja porast naložb UDS (v letu 1980 le 59%) in sicer so se močneje povečali kratkoročni krediti.

Letni načrt uresničevanja srednjeročnega plana Ljubljanske banke – Temeljne dolenske banke za srednjeročno obdobje 1981–1985 za leto 1982 izhaja iz srednjeročnih planskih usmeritev članic ter resolucij in dogovorov, ki opredeljujejo družbenoekonomski razvoj v letu 1982.

Glavne značilnosti načrta uresničevanja srednjeročnega plana za leto 1982 bi strnili v naslednje ugotovitve:

1. temeljne naloge oz. cilji razvoja občin dolenske regije, ki bodo morali biti prisotni na vseh področjih delovanja, bodo predvsem:

- nadaljnja krepitev samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v regiji,
- povečanje izvoza na konvertibilno območje,
- uresničevanje stabilizacijskih ukrepov z varčevanjem in zmanjšanjem vseh oblik porabe,
- sodelovanje pri sanaciji IMV Novo mesto,
- omejevanje investicijskih naložb samo v prednostno dogovorjene okvire;

2. omejen skupni porast plasmajev bank naj bi zagotovili predvideno rast denarne mase;

3. usmerjanje kratkoročnih sredstev v dolgoročne naložbe bo dovoljeno do višine največ 25%;

4. pri dolgoročnem usmerjanju sredstev bo banka v skladu z družbeno opredeljenimi investicijskimi kriteriji podpisala predvsem izvozno usmerjene investicijske programe. Za negospodarske investicije, razen za stanovanjsko izgradnjo, v letu 1982 ne bo moč pridobiti bančnih sredstev;

5. v skladu z izvozno usmeritvijo gospodarstva bo banka dajala prednost kratkoročnemu kreditiranju proizvodnje, ki bo usmerjena v izvoz na konvertibilno področje;

6. nove višje obrestne mere pričnejo veljati 1. marca 1982.

Vse našete ugotovitve bodo bistveno vplivale na naše tekoče poslovanje in razvojne cilje.

Načrt uresničevanja srednjeročnega plana za leto 1982 predvideva porast sredstev in naložb za 15%.

Nadalje je zbor banke obravnaval predlog samoupravnega sporazuma o politiki obrestnih mer, ki ga je dal skupaj še z nekaj drugimi samoupravnimi sporazumi v razpravo izvršilni odbor združenja bank Jugoslavije. Glavne značilnosti novega samoupravnega sporazuma so:

- uvaja se obrestovanje vpoglednih sredstev uporabnikov družbenih sredstev iz vrst gospodarstva (ta sredstva se doslej niso obrestovala),
- povečajo se obresti za vezane dinarske depozite vseh uporabnikov družbenih sredstev,
- nove so obrestne mere za vrednostne papirje, ki jih v svojem imenu izdajajo banke,
- višje so obresti za nenamensko vezana sredstva občanov,
- obrestna mera za potrošniške kredite se poveča in znaša 16%.

Dokončna višina posameznih obresti še ni znana in jih bomo sprejeli na zboru banke v mesecu marcu.

Zbor banke je izvolil svoje organe in sicer:

- predsednika in podpredsednika zbora,
- 11-članski izvršilni odbor bank,
- 9-članski kreditni odbor,
- 8-člansko delegacijo za zbor LB
- Združene banke,
- predl. kandidatne liste za nadzorni odbor banke.

Delegati naših tozdov so vključeni v poslovni odbor poslovne enote Novo mesto, v kreditni in nadzorni odbor Temeljne dolenske banke, eden od delegatov pa je predsednik konference poslovne enote za stanovanjsko in komunalno izgradnjo.

Zbor banke je imenoval delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi za dobo 4 leta in sicer za predsednika poslovne enote odbora ponovno izvolil Sergeja Thoreževskega, za člana poslovnega odbora pa Mirana Simiča in Staneta Sulna.

Nove višine otroških dodatkov

Na podlagi 61. člena zakona o družbenem varstvu otrok in v skladu z dogovorom o enotnih merilih za pridobitev pravice do minimalnega obsega denarne pomoči otrokom je skupščina skupnosti otroškega varstva iz Novega mesta sprejela sklep o višini denarnih pomoči in dohodkovnih pogojih v letu 1982. Pri ugotavljanju upravičenosti do denarne pomoči se upoštevajo vsi dohodki družine ne glede na vir ali predpis, po katerem jih družina ali otrok ima. Dohodek iz kmetijske dejavnosti pa se upošteva v 6-kratnem znesku katastrskega dohodka.

Predlog nove višine je naslednji:

a. Za otroke delavcev, drugih delovnih ljudi in upokojevcev je veljavna naslednja lestvica:

leto	1981
dohodkovni pogoj na družinskega člana (v din na mesec)	višina denarne pomoči (v din na mesec)
do 2.200	1.000
nad 2.200 do 2.000	800
nad 3.000 do 3.900	400

leto	1982
dohodkovni pogoj na družinskega člana (v din na mesec)	višina denarne pomoči (v din na mesec)
do 2.900	1.200
nad 2.900 do 3.700	850
nad 3.700 do 4.200	450

b. Pravido do denarne pomoči imajo tudi otroci iz kmečkih in drugih družin, ki jim je pomoč nujno potrebna. Višina denarne pomoči je 450 din za leto 1982, za leto 1981 pa je bila višina 400 din.

Otroci iz kmečkih in drugih družin imajo pravico do denarne pomoči, če izpolnjujejo naslednje pogoje:

– da je dohodek iz kmetijske dejavnosti glavni vir dohodka ali da so brez dohodka,

– da živijo v kmečkem gospodinjstvu, katerega katastrski dohodek ne presega 2.800 din letno na člana družine.

Otrokom iz kmečkih in drugih družin se lahko zaradi slabšega socialnega stanja prizna pravica do denarne pomoči tudi ob (manjšem) preseganju dohodkovnega pogoja.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Predlog

PREDLOG NOVE CENE OSKRBNIH STROŠKOV V VZGOJNOVARSTVENEM ZAVODU NOVO MESTO

Splošen porast cen v letu 1981 je povzročil, da vzgojnovarstveni zavod s cenami svojih storitev ne more zagotavljati pokrivanja poslovnih stroškov. Zato je potrebno povečati tudi ceno storitev in to iz naslednjih razlogov: porasta cen živil, porasta stroškov energije, revalorizacije amortizacije premičnin in nepremičnin, porasta osebnih dohodkov in prispevkov, ki so vezani na dohodek.

Predlog, ki je bil posredovan s strani vzgojnovarstvenega zavoda iz Novega mesta in potrjen na skupščini otroškega varstva 26. februarja 1982, je, da se prispevki staršev povečajo za 17 % glede na dohodkovno lestvico, ki bo veljavna s 1. aprilom 1982 dalje.

VIŠINA DIFERENCIRANE UDELEŽBE STARŠEV

I. Višina udeležbe v letu 1981 (stara lestvica):

Dohodkovna skupina	Mesečni dohodek na člana družine din	% udeležbe	Predšolski otroci	Dojenčki
I.	do 2.000	25	748	1.050
II.	nad 2.000 do 2.600	30	897	1.260
III.	nad 2.600 do 3.200	35	1.047	1.470
IV.	nad 3.200 do 3.800	40	1.196	1.680
V.	nad 3.800 do 4.400	45	1.346	1.890
VI.	nad 4.400 do 5.000	50	1.495	2.100
VII.	nad 5.000 do 5.600	55	1.645	2.310
VIII.	nad 5.600 do 6.200	60	1.794	2.520
IX.	nad 6.200 do 6.800	65	1.944	2.730
X.	nad 6.800 do 7.600	70	2.093	2.940

Ekonomska cena za predšolskega otroka znaša 2.990 din, za dojenčke pa 4.200 din.

II. Višina udeležbe v letu 1982 – (predlog nove lestvice):

I.	do 2.400	25	872	1.227
II.	nad 2.400 do 3.100	30	1.047	1.473
III.	nad 3.100 do 3.800	35	1.221	1.718
IV.	nad 3.800 do 4.500	40	1.396	1.964
V.	nad 4.500 do 5.200	45	1.570	2.210
VI.	nad 5.200 do 5.900	50	1.745	2.455
VII.	nad 5.900 do 6.600	55	1.920	2.700
VIII.	nad 6.600 do 7.300	60	2.094	2.946
IX.	nad 7.300 do 8.000	65	2.269	3.191
X.	nad 8.000	70	2.443	3.437

Za polni oskrbni mesec (24 dni) znaša nova ekonomska cena za predšolskega otroka 3.490 din, za dojenčka pa 4.910 din, pri čemer starši prispevajo najmanj 25 % in največ 75 % te ekonomske cene, za vsak dan otrokove odsotnosti pa se odračuna 25 din (cena živil).

NEZAPOSLENOST NARAŠČA

Nezaposlenost v Sloveniji je konec lanskega leta narasla za 9,2 odstotka, kar bi bilo zastrašujoče, če se ne bi zavedali, da je nezaposlenost v Sloveniji kljub temu precej nizka, nekje med 0,6 in 0,7 odstotka slovenskega prebivalstva. Kljub temu pa je dosegla najvišjo stopnjo v zadnjih petih letih, zato je prav, da se nad tem zamislimo. Podrobnejše analize namreč kažejo, da narašča število nezaposlenih šolanih kadrov, medtem ko združeno delo vse raje sprejema bolj ozko usmerjene ali nekvalificirane delavce.

Poročilo o bolovanju in nezgodah v letu 1981

Poročilo o bolovanju in nezgodah obsega vse elemente, ki v končnem rezultatu pomenijo izostanke z dela in zato slab ekonomski rezultat. Celoten tabelarni del je povzetek iz računskega centra. V tabelah od 17 dalje so prikazane raziskave nezgod.

Ko boste prebirali in ugotavljali stanje izostankov v vašem tozdu, upoštevajte tale pojasnila in sicer: odstotek v tabeli 1 prikazuje izostanke. Osnova za izračun je 266 delovnih dni. Imamo pa tudi odstotek, ki je izračunan na dejansko opravljene dni, a ga ne dajemo v poročilo zaradi primerjave s prejšnjimi leti. V tem poročilu ni primerjav z republiškim stanjem o izostankih z dela zaradi bolovanja. Če pa boste primerjali odstotke izostankov z republiškim poročilom, vam pojasnjujemo, da je ta odstotek izračunan iz osnove za delovne dneve v letu in se ne more primerjati z našim odstotkom 266 delovnih dni; lahko pa preračunate, kakšno je naše stanje v primerjavi z republiškim. Vsekakor je odstotek precej nižji.

V letu 1981 je bilo vseh izostankov zaradi bolovanja, porodniškega dopusta, nege družinskega člana, bolovanja nad 30 dni itd. 62459 delovnih dni ali 9,2 % na delovne dneve v DO Novoles. Stalno je bilo zaradi teh izostankov doma 234 delavcev. Če dodamo še letni dopust, neopravičene in druge izostanke, se lahko vprašamo, koliko je bilo opravljenih delovnih dni na delu.

Bolovanje do 30 dni se je zmanjšalo za 0,04 %, kar je zelo malo. Povedati moramo, da so nekateri tozdi zelo zmanjšali bolovanje do 30 dni kot so: TAP, TSP, Zaga, Bor in še nekateri. Več izostankov zaradi bolovanja je bilo v TDP, TPP, Sigmat, DSSS. Izostanki z dela nad 30 dni so se povečali za več kot 3000 dni. Precej so se povečali izostanki zaradi nege družinskega člana. Zmanjšal se je porodniški dopust. Izostanki zaradi nege družinskega člana so jugoslovanski problem, zato bo potrebno razmisliti, ali bi se to lahko kako drugače uredilo, da ne bi bilo izostankov ter bi bili pacienti kljub temu zavarovani. Imamo dokaze, da so ti izostanki v glavnem za individualne potrebe, ne pa za potrebe pacienta (otroka ali družinskega člana); torej zdravljenje se ne zmanjšuje, ampak ostane nespremenjeno.

Pri bolovanju nad 30 dni je še vedno problem izluščiti resne pravne paciente in take, ki jim je težko dokazati zdravje. Ne bi se spuščali v strokovnost zdravstva, ker ga ne poznamo, a kljub temu imamo dokaze, da pride po več letih zdravljenja ocena zdravstvenih komisij, da je delavec sposoben za vsako delo ali pa da ima deloma zmanjšano sposobnost.

Povedati moramo, da je zelo veliko pacientov, ki bolujejo po več mesecev ali let, zelo slabih. Krivda za tako stanje navadno ni raziskana, možnosti pa je zelo veliko, pa naj jih vzamemo iz naslova delovnega mesta, socialnega stanja, življenja doma ali pa človekovega zdravja. Služba varstva pri delu s pomočjo zdravstvenih delavcev je v letu 1981 zelo veliko delala za bolnike, ki so dlje časa odsotni z dela. Predvsem smo napravili analizo skoraj vseh bolnikov, izdelali program (za konkretne primere) za zboljšanje zdravja teh delavcev in prilagoditev delovnih

mest njihovim sposobnostim. Premestili smo precej delavcev na taka dela in naloge, ki ustrezajo zdravstvenemu stanju delavca. V letu 1982 bomo ta program še bolj intenzivno nadaljevali, saj se nam je zelo bogato obrestoval. Povedati moramo, da nam pri izvajanju tega programa zelo pomaga dispanzer za medicino dela iz zdravstvenega doma v Novem mestu, kakor tudi socialna služba skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja iz Novega mesta. V letu 1982 moramo pričeti z določevanjem delovnih mest, ki bodo v pravilniku za delavce, ki se jim je sposobnost za delo zmanjšala (predvsem za invalide). Razmišljali smo tudi o rekonvalescentni delavnici, kar pa so nam vse strokovne institucije odsvetovale. V delovni organizaciji imamo začasna delovna mesta, kjer se bolniki usposablajo in zdravijo, da pridejo zopet nazaj na svoje delo. Povedati moramo, da ima služba v vseh tozdih veliko podporo in da je sodelovanje v tej smeri pohvalno; tega si želimo tudi naprej, saj prav s takim delom lahko upamo na boljše rezultate s tega področja.

Prepričani smo, da je precej delavcev, ki so izčrpani zaradi vojne in intenzivnega dela po vojni ter da je delovna doba 40 let prav za te delavce predloga. Pripravlja se nov zakon o invalidsko-pokojninskem varstvu, kjer se bo ta delovna doba zmanjšala na 30 let za ženske in na 35 let za moške (ali za oboje na 35 let). Kakšni bodo kriteriji in kako bo to izpeljano, še ni znano. Vsekakor pa se bo zmanjšal odstotek izostankov z dela nad 30 dni.

Za izostanke z dela do 30 dni, za katere ima naša ambulanta točno analizo, bi pojasnili, da se lani niso znatno zmanjšali; pri analizi se je pokazalo precej vzrokov za to. Že pri sprejemu delavcev bo treba ravnati bolj premišljeno in že v začetku mladega delavca prilagoditi glede na zdravstveno stanje. Ugotovili smo, da je veliko izostankov z dela zaradi bolovanja predvsem pri mladih delavcih, kar prejšnja leta ni bilo opaziti.

Tabela 3 prikazuje izostanke z dela do 30 dni. Ugotovili smo, da velike spremembe ni. Se vedno je največ izostankov zaradi dermatoloških bolezni, to so bolezni kože, in raznih drugih površinskih bolezni, ki pa zahtevajo v večini primerov kratkotrajno zdravljenje, so pa številne. Bolezni dihalnih organov so se zmanjšale v primerjavi s preteklim letom in to kljub temu da nismo izvedli programirano cepljenje proti gripi; moramo pripomniti, da epidemije gripe v letu 1981 ni bilo. Precej so se zmanjšale socialne bolezni, to je rezultat dela socialne službe. Ne smemo zanemariti revmatičnih obolenj, ki so se številčno povečala. Tudi v tej smeri smo napravili program in hitro ukrepali pri delavcih, ki so oboleli. Vsekakor pa imajo naši zdravstveni delavci zelo omejene možnosti za zdravljenje delavcev, ki ima revmatična obolenja. Pripomniti moramo, da je sis za zdravstvo skoraj v celoti omejil rehabilitacijsko zdravljenje revmatikov v zdravstvenih ustanovah, v naši blagajni pa je zelo malo sredstev, da bi se lahko zdravili vsi delavci, ki bolujejo za takimi boleznimi.

V letu 1982 je teh sredstev nekaj več, treba je pohvaliti tozde, ki so sami namenili sredstva za zdravljenje.

Iz tabel je razvidno, kako so se gibal izostanki z dela zaradi bolovanja po tozdih, po mesecih in po vrstah bolezni.

Nezgode na delu v letu 1981 so se povečale v primerjavi z 1980 za

(Nadaljevanje s 4. strani)

– Veš, da Janez ne pije več?
– Ja? Od kdaj pa?
– Od takrat, ko so mu kinili bloke za topli obrok.

2. prilagoditve del in nalog delavcu, ki ima zmanjšano sposobnost za delo in bi prilagoditev dela prispevala k boljšemu zdravstvenemu stanju ali da bi zdravstveno stanje ostalo vsaj enako.

Razširili smo naloge koordinatorja bolnikov in to bolj v smeri preventivne kot kontrole, kar se nam tudi precej obrestuje. V bližnji bodočnosti, zlasti še po izidu novega zakona o invalidsko-pokojninskem zavarovanju, po katerem bomo imeli še večje naloge, bo potrebno patrozna služba še bolj izpopolniti.

V letu 1981 smo imeli 8 pregledov s strani republiške inšpekcije za delo. Bile so ugotovljene razne pomanjkljivosti, kaznovanja ni bilo. V večini primerov so pomanjkljivosti že bile odpravljene, nekaj pa jih še bo. Pripomniti moramo, da je ugotovitev inšpekcije dela ta, da v letu 1981 ni bilo moč izdati nobega obratovalnega dovoljenja za stroje in naprave, ker služba varstva pri delu ni zmožna (s tako malo zasedenostjo) delati na področju izdaje obratovalnih dovoljenj. To ugotovitev so posredovali z republiškega inšpektorata našemu odgovornemu vodstvu za organizacijo varstva pri delu.

To je bil kratek izvleček tekstualnega dela bolniškega poročila, ki ga služba varstva pri delu daje v razpravo z namenom, da bi analitične obdelave dale predloge, kako v tozidih izboljšati pogoje na delovnih mestih.

Ce kdo želi dodatnih pojasnil, jih

lahko dobi pri službi varstva pri delu, ki ima obširnejše podatke in večje število tabel.

Želimo, da se v letu 1982 naše zdravstveno stanje izboljša, nezgode zmanjšajo, opozarjamo pa na stalno budnost na nevarnih delovnih mestih.

Služba varstva pri delu

Znanje je naša dieta

Človekova največja umetnost je, da se ohrani.

Prehrana je pri različnih ljudstvih različna. Nanjo vplivajo podnebne razmere, družbeno-ekonomski sistem, predvsem pa vera in verovanja ljudi. Tako poznamo pri raznih ljudstvih številne tabuje (prepovedi) v prehrani. Muslimani ne jedo svinjine, Hinduji ne rib, nekateri živijo samo od rastlinske hrane, drugi pijejo samo mleko itd.

Glede na vrsto prehranjevanja oziroma jedilnih navad ločimo:

vegetarijanske ali pretežno rastlinske prehrane, mesno hrano, sestavljeno iz mesa, rib in perutnine, ter mešano prehrano, ki je mešanica prve in druge vrste prehrane.

Poznamo še različne vmesne oblike kuhinje, ki jih praviloma ne moramo uvrstiti v noben tip omenjenih kuhinj. Mednje lahko uvrstimo

našo slovensko kuhinjo.

Svojevrstna oblika kuhinje je dietna kuhinja. Cilj dietne kuhinje je pripraviti in ponuditi hrano, ki zdravi ali preprečuje obolenja in vpliva na ohranitev in krepitev zdravja.

Dieta je toliko stara kot človeštvo. Že Hipokrat (oče medicine) je napisal:

– Ne jej in ne pij, če nisi res lačen in žejen.

– Nikdar ne zaužij preveč hrane in pijače.

– Lakota je mati zdravja, prebitost pa izvor mnogih motenj.

– Jem zato, da živim, ne živim pa zato, da jem.

Zanimiv je tudi pregovor iz Svetega pisma stare zaveze: Pojej in popij samo tretjino tistega, kar potrebuješ, drugo pusti.

Začetnika sodobne znanosti o prehrani Lavoisier in Prout (v 18. stoletju) sta ugotovila, da človek zaužije s hrano beljakovine, maščobe in ogljikove hidrate. V 19. stoletju so začeli proučevati kemično sestavo različne hrane, njeno energetsko vrednost in prebavljivost. Ugotovili so tudi, da mora zdrava hrana vsebovati še vitamine, minerale, neizogibne aminokisljine, nenašičene amonokisljine ter balastne snovi.

Zdrava hrana mora biti tudi dobro prežvečena. Slavni Francoz Gastronom je v začetku 20. stoletja dejal: „Živali se nažrejo, človek je, samo pameten človek zna jesti.“ Ob koncu 20. stoletja zahtevamo od pravilne prehrane, da je kalorična, hranilna in biološko polnovredna ali uravnotežena, pravilno porazdeljena čez dan, da ima primerno nasitno vrednost, zadostno količino balastnih snovi, da ustreza našim prehrabnim navadam, oziroma nam daje občutek zadovoljstva in dobrega počutja ob jedi in po njej.

Uravnotežena je tista prehrana, ki vsebuje vse neizogibne hranljive snovi v takih količinah in razmerjih, da zadoščajo za maksimalno delovanje vseh funkcij organizma, vendar ne sme nobene hranljive snovi vsebovati v taki količini ali koncentraciji, da bi bilo karkoli zmanjšano ali ogroženo dobro počutje organizma oziroma njegovo zdravje. Uravnotežena prehrana ne sme vsebovati nobenih škodljivih snovi ali vsaj ne toliko, da bi bile škodljive.

Človek potrebuje predvsem energetske hranilne snovi (ogljikove hidrate, maščobe in beljakovine);

Potrebe vsakega človeka je mogoče zadostiti z neštetimi možnimi kombinacijami živil, ki jih lahko dopolnjemo tudi z določenimi neizogibnimi hranljivimi snovmi. Človekove energetske in hranilne potrebe se ravno po naravnih bioloških zakonih. Da bi se izognili napakam, govorimo raje o povprečnih energetskih priporočilih hranilnih potrebah.

Odrasel človek se zadovoljivo uravnoteženo hrani, če vsak dan zaužije 3 – 5 enakomerno porazdeljenih obrokov in živila iz vseh štirih skupin.

1. Mleko in mlečni izdelki 1/2 l na dan (nosečnica 1 l, doječe matere 1,5 l) ali sir (30 g je približno kozarec mleka).
2. Meso, ribe, perutnina itd. Enkrat do dvakrat na dan. Nadomestimo lahko z jajci, sirom, stročnicami.
3. Zelenjava in sadje. Listna zelenjava najmanj enkrat na dan. Krompir enkrat na dan, sadje najmanj enkrat dnevno.
4. Žita, kruh. Dva do štirikrat na dan kos kruha. En obrok mlevskih izdelkov (kaša, riž, testenine itd.) na dan.

Če na dan zaužijemo 1 – 2 obroka beljakovinskih živil, 1 – 2 obroka mlečnih živil, in po štiri obroke živil in žitaric ter sadja in zelenjave, potem je naša prehrana tudi glede vitaminov in mineralov zanesljivo ustrezna.

V ljudskih jedeh in pijačah se zrcalijo gospodarske, podnebne in kulturnozgodovinske razmere in okoliščine. Več socialno-kulturnih sestavin se odraža predvsem v vsakodnevni prehrani. Prehrana je bolj

stvar okusa, hotenja in možnosti posameznih družin. Varčevanje pri prehrani omogoča morebitno enačenje z okoljem v oblačenju, v stanovanjski kulturi in drugih dobrinah tudi tistim z nekoliko skromnejšim gmotnim položajem. Pritegovanje pri prehrani je za okolje vsekakor manj opazno. Količina in kakovost hrane pa naj bi bila najzanesljivejši pokazatelj dejanskih razmer. Socialne razmere vplivajo na hitrejšo in počasnejšo spreminjanje v sestavi prehrane. Način prehrane je odraz nacionalne, regionalne ali razredne ali še kakšne pripadnosti.

Prvi ljudski odnos do prehrane se še najbolj kaže v reku: „Kakor pri delu, tako pri jelu.“ V sodobni družbi človek, zlasti socialno neprilagojeni meščan, pogosto teši svoje vsakdanje težave s preobilno jedjo in pijačo.

Seveda pa je ješčost ali neješčost tudi genetsko pogojena (podedovana). Prav debelost, na žalost, tudi kronični alkoholizem, zagovorno kažeta družbeni vpliv na prehranjevanje, ko ljudje ne jedo ali pijejo le zaradi gladi in žeje, marveč tudi iz družbenih razlogov.

Pregovori o dieti nam lahko služijo za vsakdanje nasvete, npr. v dietni profilaksi pri ohranjanju in krepitevi zdravja ali morda celo pri avtonem treningu:

Bolan ne boš, če le nekoliko stradaš. Res zbolíš, če želodec si preokladaš.

Tovariš ljub ti bodi post, trehuh je nehvaležen gost.

Kdo pije brez žeje, pa uživa brez gladi, hira, umira, mrje zamlada.

Bolje je zdravje brez bolečin, nego sto užitkov in dobrin.

Najbolj zdrava telovadba je pravčasno vstajanje od jedilne mize.

Človekova največja umetnost je, da se ohrani.

Jej s prednostjo, z vsemi čutili in srcem, tako potrjuješ samega sebe. Zdravnik zdravi, narava ozdravi.

Posebno poglavje so jedilne navade, ustaljeni načini prehranjevanja, ki se ponavljajo iz dneva v dan. Ustaljene prehrabne navade postanejo zaradi ponavljanja človekova značilnost. Pri dobri hranjenosti ali celo prehranjenosti vplivajo prehrabne navade zlasti na vrsto in količino zaužite hrane.

Človek oblikuje svoje jedilne navade že v prvih mesecih in letih svojega življenja. Prav zato je pomembno, da v predšolskem obdobju navajamo otroka na zdrav in racionalen režim prehrane.

Že v zgodnji mladosti se navadimo na določene okuse hrane ne glede na to, ali so jedi biološko polnovredne ali ne.

Zanimivi so pri tem nekateri sociološki dejavniki. Na primer beljakovinska živila, mesa in mesnih izdelkov nekateri ljudje ne uživajo samo zaradi dobrega okusa, temveč tudi zato, ker so to draga živila, uživanje kaže na določeni družbeni standard. Na drugi strani polenta in mleko nista preveč priljubljeni živila, ker sta ceneni čeprav sta v ustrezni kombinaciji najbolj zdravi v vseh življenjskih obdobjih ali različnih fizioloških stanjih.

Človek se običajno navadi na določen obseg hrane, ki je more zaužiti, da se ustrezno nasiti. Nekateri so siti samo takrat, kadar imajo poln želodec. Sicer so še lačni, kljub temu da zaužiti obrok hrane ustreza njihovim energetskim in hranilnim potrebam. Na splošno si organizem prizadeva, da zaradi pomanjkanja ali presežka neke snovi vzpostavi ustrezno ravnovesje. Porušeno ravnovesje sili organizem k dejavnosti, to je k uživanju ali zavračanju hrane.

NADALJEVANJE PRIHODNJIČ

Lesorezniku V premislek

UGOVOR

Kar Pepe Lesoreznik pleteniči na listih Novolesa, je žaljivo. Možak ponuja nam podobo krivo, zato prekliče tožbe naj pri prič!

Kaj mar mu, rev, luknjasta ograja, če delavcu se takšna pač zahoče? Zategadelj pa res nihče ne joče, če kdo skoz luknjo skrivoma uhaja.

Oblast je v rokah delavca, občana, ki sam o sebi vodi naj račune. Kaj koga briga, če si v skledo pljune, kjer je pripravljena okusna hrana?

Ta Pepe res je brezobzima ritka, ki nam očita pitje alkohola. Mar misli, da je on morda kontrola, ki reši zdaj nas takega užitka?

Kaj drugega možak nam še očita! Da je pri nas premalo discipline, da odgovornost vsak z ramen odrine in gleda le, da se nažre do sita.

Dovolj, tovariš, s tvojo zoprnijo! Če ne prenehaš širiti te trače, verjemi, da prezračimo ti hlače in s tožbo tiramo te na sodnijo!

Prizadeti

GDO SEM JAZ IN GDO SI TI?

(Na spodbudo nejevernežem ter vsem dragim čitateljem dati na znanje!)

Ta prvi tal:
Jaz osebno. STROGO ZA-
UPNO!

Tri-štir.
Dejmo!
Zares?

Mnogokaterim sem moral zadnje čase razlagati o rodovniku svojega psevdonima (kakor pri kakšnem psu – op. bral.), pod oziroma izza katerega sem se mnogokrat skrival. Sedaj pa, ko nekateri ne znajo ali pa nočejo poznati razlike med P in Y, mi je postalo kar malo vroče, saj me nekateri že kar malo preveč po strani gledajo. In to samo zaradi enega P preveč. A za kaj se gre? Ponavadi, da se

kam pride, tukaj pa lahko pridem samo jaz ob svoje zobe, kakor sem si že dal dati na znanje od nekaterih na obvestilo.

Torej!

Gdo je PEPE?, za katerega so me po vsej indiferentni sili obdolžili. NE VEM!!! Vem pa, seveda samo po pripovedovanju starejših, da sem se rodil nekje umes med časom, ko se trava kosi in ajda zori, seveda ne po svoji krivdi. Res sem bil majhen, seveda v veselje večjim, ter slaboten, seveda v veselje močnejšim. Kakor vidite, je bilo v mojem življenju mnogo veselja.

Toda!

Prišle so šolske klopi in seveda prekrasna imena, katerim smo kasneje po domače rekli PSEUDONIM.

Glede na mojo „atletsko“ postavbo so mi rekli glista, sosed pa me je s svoje hruške podeč že pri šestem letu krstil za PAGLAVCA.

Hvaljen bodi, saj je večji od gliste. Sosed namreč.

No, leta so prinesla z znanjem angleščine mnogim moč, meni pa vzdevek HELP, sami lahko presodite zakaj. DŽOU sem postal takrat, ko je sosed s svoje hruške podil sedem paglavcev, jaz pa sem veselo izza vogala vpil: „Ata, le dejte jih!“

Zakaj? Pri vsakem udarcu s palico je sklatil vsaj dve hruške, ki sem jih v obdobju strateškega umika paglavcev in protiofenzive soseda z veseljem pobral. Tako sem postal slavni DŽOU HRUŠKA, ker pa so hruške kaj kmalu vzele svoj konec, sem ostal samo DŽOU, sosed je pa ostali del mojega imena posikal.

Vendar, ko so se pričele prva „love“ leta, so me dekleta obilno obkladala z raznimi ljubkovanimi psevdonimi, ki so se na veselje konkurentov končevali z urc, zda in ašič.

Nazadnje pa, ko so me klicali, se nisem hotel oglasiti, misleč, da kličejo drugega, saj mu je bilo ravno tako ime. Na podlagi samoupravnega internega sporazuma sem postal PEP.

Vendar pa, kakor se spomnim, nikoli nisem bil PEPE, kakor bi rad cenjene čitatelje obvestil, ampak samo: PEPČ, PEPY?

Spet ta Y!

V skrajnem primeru pa ŠTEFAN, ŠTEF ali STEFEK, odvisno od razpoloženja predpostavljenih.

Nikoli pa ne (,, obvaruj) PEPE.

Zato mi je tudi cenjene čitatelje obvestiti, da nisem tisti (.. ga obvaruj).

Kar pa se tiče glede pisanja tovariša ali (...) PEPETA:

VSAKA MU ČAST. TAKIH JE TREBA.

Samo na nekaj je pozabil: Vsak dec v vsako luknjo sili, pa magari obdano z žico.

Hvala na korajžo,
Vaš JOŽE GUTMAN-PEPY
(tozdblpl)

Razpis šolanja ob delu

Za šolsko leto 1982/83 razpisujemo študij ob delu za naslednje poklice:

lesni tehnik (Žaga)	1 delavec
inž. lesarstva ali inž. organizacije dela – proizvodna smer (TDP)	4 delavci
lestni inžerni(TPP)	1 delavec
dipl. ekonomist (BLP)	1 delavec
ekonomist (BLP)	3 delavci
avtomehanic (TES)	1 delavec
ekonomski tehnik (TES)	1 delavec
inž. organizacije dela (Sigmat, obrat Veliki Podlog)	1 delavec
inž. kemije (IGK)	1 delavec
inž. strojništva (TAP)	1 delavec
varnostni inženir (TAP)	1 delavec

lesni delovodja (BOR)

	1 delavec
inž. lesarstva (BOR)	1 delavec
ekonomist (DSSS – računovodska služba)	1 delavec
ekonomist (DSSS – finančna služba)	3 delavci
dipl. ekonomist (DSSS – finančna služba)	1 delavec
inž. strojništva (DSSS – razvoj)	1 delavec
poklicni gasilec (DSSS – služba varstva pri delu)	1 delavec
gasilski tehnik (DSSS – služba varstva pri delu)	1 delavec
požarno-varnostni inženir (DSSS – služba varstva pri delu)	1 delavec

POGOJI ZA DODELITEV ŠOLNINE:

1. da je delavec zaključil zadnje šolanje z vsaj dobrim uspehom,

2. da ni na stroške tozda že enkrat obiskoval šolo iste stopnje, a druge smeri.

Prednost imajo kandidati, ki že opravljajo dela, za katera se zahteva razpisana izobrazba.

V skladu s samoupravnim sporazumom o strokovnem izobraževanju in izpopolnjevanju imajo delavci, katerim bo odobreno plačilo študija ob delu, naslednje pravice:

1. plačilo stroškov šolanja (šolnino, stroške za morebitne laboratorijske ali druge vaje, stroške za izpite in stroške za zaključne izpite);
2. koriščenje študijskega dopusta (izredni plačan dopust) zaradi izpitov ali diplome, ki jih prvič opravljajo, in sicer: – za šolanje na nižji šoli (poklicni): 1 delovni dan za izpit iz posameznega predmeta in najmanj 10 dni za zaključne izpite, – za šolanje na srednji šoli: 2 delovna dneva za izpit iz posameznega predmeta in najmanj 15 dni za zaključni izpit, – za šolanje na višjih in visokih šolah: 1 dan za kolokvij, 3 delovne dneve za vsak izpit iz posameznega predmeta in najmanj 30 delovnih dni za diplomsko nalogo;
3. plačilo potnih stroškov (avtobus, vlak) za opravljanje izpitov, kolokvijev, predavanj, konzultacij, seminarjev izven sedeža delovne organizacije (Novo mesto) in nadomestilo OD za izredni dopust. V teh primerih pa ne pripada dnevnic.

Obveznosti delavca, ki bo sklenil pogodbo o izrednem šolanju, so:

1. da redno obiskuje predavanja in da v predpisanih rokih opravlja izpite in pravočasno zaključni šolanje v skladu s pogodbo;
2. da delo organizira tako, da bo kljub študiju v redu opravljeno;
3. da po zaključku šolanja ostane na delu v Novolesu najmanj enkratno dobo šolanja po pogodbi. V primeru, da delavec nadaljuje po zaključku šolanja na eni stopnji še šolanje na drugi stopnji, se šteje za pričetek obveznosti konec šolanja na zadnji stopnji;
4. če delavec ne konča v roku, ki je določen v pogodbi, izgubi pravico do povračila vseh stroškov šolanja (šolnine, potnih stroškov, plačila študijskega dopusta);
5. delavec, ki mu je Novoles plačal vse stroške šolanja mora ostati na delu v Novolesu. Čas, ko mora ostati v Novolesu, se izračuna tako, da se seštejejo vsi stroški šolanja. Dobljena vsota se deli z 800 din. Količnik pomeni število mesecev, ko mora delavec ostati na delu v Novolesu;
6. če delavcu preneha lastnost delavca v združenem delu (sporazumno ali samovoljno), mora v 3 mesecih povrniti Novolesu sorazmerno del stroškov šolanja s 5 % obrestmi, če pride s plačilom

v zamudo, pa 12 % zamudnih obresti.
ROK ZA ODDAJO PROŠENJ JE DO 30. APRILA 1982 (V KADROVSKO SOCIALNO SLUŽBO).

Pravnomočno izrečeni disciplinski ukrepi od 11.12.1981 do 28.2.1982

TOZD TDP:

1. **KOTNIK MIROSLAV:** devet neopravičenih izostankov z dela – prenehanje delovnega razmerja in plačilo pavšalne odškodnine.

2. **PEKEZ SREČKO:** dva neopravičena izostanka z dela – javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine.

3. **KRALJ ALOJZ:** zapuščenje in oddaljevanje od dela med delovnim časom – javni opomin.

4. **HOLER BOGOMIR:** trije neopravičeni izostanki z dela – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 3 mesecev, in plačilo pavšalne odškodnine.

5. **ADROVIČ TAIP:** samovoljna prekinitvev in zapustitev dela, dva neopravičena izostanka z dela – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 3 mesecev, in plačilo pavšalne odškodnine.

6. **GOJKOVIČ MIČO:** samovoljna prekinitvev in zapustitev dela, dva neopravičena izostanka z dela – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 1 leta, in plačilo pavšalne odškodnine.

TOZD TGD:

1. **TOMŠIČ SILVER:** dva neopravičena izostanka z dela – javni opomin.

2. **LAVRIČ JOŽE:** neupoštevanje navodil zdravnika za zdravljenje – javni opomin.

TOZD TVP:

1. **ŠPRINGER IVAN:** vinjenost na delu (dvakrat) surovo in nepravilno obnašanje do sodelavcev – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 1 leta.

2. **GOLOB IVAN:** uživanje alkohola na delu – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 1 leta.

TOZD ŽAGA:

1. **BUKOVEC MIHA:** neopravičeno odklonil delo v tozdu – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 1 leta.

2. **MAUSSER ANTON:** dva neopravičena izostanka z dela – javni opomin.

3. **POPLAŠEN LOVRO:** en neopravičen izostanek z dela – javni opomin.

DSSS:

1. **MRVAR JOŽE:** spal pri opravljanju delovnih obveznosti vratarja – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 6 mesecev.

TOZD TPP:

1. **LESAR ZDRAVKO:** napačno vpisovanje podatkov v delovni listek in to z namenom pridobitve premoženjskih koristi – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 3 mesecev.

2. **BALAŽIČ BOŽA:** napačno vpisovanje podatkov v delovni list in to z namenom pridobitve premoženjskih koristi – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 1 leta.

3. **TURK MARIJA:** napačno vpisovanje podatkov v delovni list in to z namenom pridobitve premoženjskih koristi – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 1 leta.

4. **SAJOVIC JOŽICA:** napačno vpisovanje podatkov v delovni list in to z namenom pridobitve premoženjskih koristi – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 6 mesecev.

5. **POLJAK ZLATA:** napačno vpisovanje podatkov v delovni list in to z namenom pridobitve premoženjskih koristi – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 1 leta.

TOZD TAP:

1. **VODENIK SREČKO:** malomarno in nepravilno opravljanje delovnih obveznosti – javni opomin.

TOZD TKO:

1. **KRIŽAN IVAN:** nepravilno vpisovanje delovnih listkov – javni opomin.

TOZD BLP:

1. **LONGAR CIRIL:** uživanje alkohola med delom – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 1 leta.

TOZD TSP:

1. **GOBEC MILAN:** prihod na delo v vinjenem stanju – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 6 mesecev.

2. **DRČAR BORIS:** neopravičena odklonitev dela v podaljšanem delovnem času (kljub sklepu delavskega sveta tozda) – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 6 mesecev.

M. M.

Štefka s sodelavci

Štefka je odšla v pokoj

9. februarja 1982 je odšla v zaslužen pokoj naša sodelavka Štefka Saje. Polnih 35 let je s svojim delom pomagala graditi našo tovarno. Njena prva zaposlitev je bila v tovarni igrač na Šmartinski cesti v Ljubljani. Tam je začela kot začetnica s priučevanjem leta 1947. Istega leta se je skupaj s tovarno preselila v Novo mesto. Tu je tovarna igrač pričela delati v bivši Povšetovi tovarni ob Ragoški ulici.

Čeprav so bili tedaj pogoji dela v tovarni zelo težki, se Saje tovarna rada spominja teh časov. Tedanja tovarna igrač je imela proizvodne prostore v dveh nadstropjih, kar je zelo oteževalo delo, predvsem transport. Izdelovali so otroške igrače in obešalnike za obleko vseh vrst.

V tovarni ob Ragoški pa so že začeli izdelovati tudi gugalnike (tip 701). Tedaj v tovarni ni bilo niti malice. Delavec je pojedel tisto, kar je prinesel od doma. „Pa je bilo vseeno lušno,“ pravi Štefka, „saj smo se znali tudi pozabavati.“ Po preselitvi tovarne v Stražo so se delovni pogoji bistveno izboljšali. Štefka je od vsega začetka delala na montaži izdelkov. To delo je opravljala tudi še nekaj časa v Straži, kjer je montirala gugalnike, klopi, stole in otroške posteljice. V Straži je bila nato premeščena na čepčenje. To delo je opravljala koraj 20 let. Slabi spomini vežejo Štefko predvsem na čase, ko je primanjkovalo dela in pa na avtobusne prevoze, ki so ji bili zopni, posebno v zimskem času.

Štefka je zadovoljna, je šla v pokoj. Pravi, da ji tudi sedaj

dela ne bo manjkalo. Zeli si le, da bi bila dobrega zdravja, da bi lahko še nekoliko uživala sado-ve svojega minulega dela. Njena želja je tudi, da bi naš kolektiv v bodoče dobro posloval, vsem bivšim sodelavcem pa želi veliko uspeha pri delu.

Zaželimo tudi mi Štefki, da bi bila še dolgo dobrega zdravja, da bi se ji uresničila vsa pričakovanja, s katerimi je odšla v zaslužen pokoj.

Nam pa bo ostal lik Štefke, marljive in poštene delavke, vedno v srcih, s spominom nanjo bomo znali tako v dobrih, še bolj pa v slabih časih biti pravi delavci tega kolektiva.

Biti moramo vztrajni in delavni, da bomo tudi mi lahko nekoč z zadovoljstvom rekli: „Bilo je sicer težko, vendar smo dali vse od sebe, zato lahko sedaj mirne duše odidemo!“

In ob tvojem odhodu, Štefka, ti pravimo: hvala!

F. V.

Ob upokojitvi

27. februarja 1982 se je starostno upokojila naša sodelavka Kristina Oklešen. V Novolesu oz. stari parketarni, ki je kasneje prerasla v tozd TSP, se je zaposlila leta 1962. Sodelavci jo poznamo kot dobro in marljivo delavko, v vsakem času pripravljeno pomagati tovarišem. V zadnjih letih je delala kot

(Nadaljevanje na 8. strani)

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta

ANTONA OVNIKA
se najtopleje zahvaljujem sindikalni organizaciji tozda TES in ožjim sodelavcem za podarjena venca, izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti

MILAN OVNIK

Kristina s sodelavci

Ob upokojitvi

(Nadaljevanje s 7. strani)

kontrolor, kar dokazuje njeno sposobnost in vestnost, saj je bila mlajšim sodelavcem za vzor pri delu.

Na tem mestu se Kristini Oklešen zahvalujemo za ves trud, ki ga je vlagala pri delu, in nesebično tovarštvo.

Sodelavci
iz masivne strojne
tozda TSP

PRVI GOZDNI IN LESNI DELAVCI IZ ROŠKIH GOZDOV

NADALJEVANJE

Fratarji, ki so po gozdovih v več letih postavili koče, so še dolgo vztrajali, da bi ostali v gozdu. Ali ko so ugasnile fu-

Glasilo „NOVOLES“ ureja uredniški odbor. Odgovorni in tehnični urednik Vanja Kastelic. Izdaja delovna organizacija „NOVOLES“, lesni kombinat Novo mesto – Straža, Naklada 2950 izvodov. Stavek, filmi in montaža: DITC, TOZD Dolenjski list. Tisk: DITC, TOZD Tiskarna Knjigotisk. Glasilo je oproščeno temeljnega prometnega davka na podlagi mnenja Sekretariata za informacije pri IS SR Slovenije št. 421/72 z dne 31. januarja 1978.

žine, je šlo zelo dosti manj oglja v promet. Nikjer ni danes zaslediti (po še tako temeljitih raziskavah o fratarjih), da bi kateri od teh umrl pred osemdesetimi leti starosti. Vsak je dočkal častljivo starost 90 ali pa še več let. V prvi vrsti je bila narava njihov najboljši zdravnik. Nikjer ni čistejšega zraka, kot je v gozdu, to pa so prav dobro vedeli. Njihovi otroci so se rojevali v gozdu, na slami, vendar so njihove matere ob tednu že prale ob „štirni“ pri koči. Oblečeni pa so bili iz oblek iz domačega platna, ki so ga delali iz lanu in konoplje. Nikakor pa niso bili fratarji več let na enem mestu. Ko so iztrebili, kar jim je bilo odkazanega za kuhanje oglja, napravili drva in drug les, so se preselili na predel gozda, ki je bil tudi določen za trebljenje. Spet je bilo treba postaviti kočo, ali splačalo se jim je bolj, kakor pa hoditi po več ur na delo. Dognalo je, da so fratarji (če le ni bil svet okoli bajte preveč kamnit), napravili vrtove, celo sadje so zasadili, sejali so oves, fižol in drugo zelenjavo pa tudi krompir. Nekateri so imeli celo kravo. V glavnem pa so živeli od polente, ki so jo imenovali „fratarski žganci“. Pravijo, da še v dolini niso znali skuhati tako dobrih žgancev, bili so tako drobni in mehki, da jih je človek jedel z velikim apetitom.

Če pa so hodili bolj daleč od svoje bajte, da se niso vrnili pred večerom, so vzeli s seboj „kotliček“ za kuhanje in „banko“ za vodo. To je bil lesen, ploščat in okrogel sodec, ki so ga nosili na hrbtu. Vžigalic stari fratarji niso poznali, ampak so imeli kresilno gobo, ki je dala pod spretnimi rokami iskro in je bil ogenj takoj pri roki. Kot so pripovedovali, pa ni nikoli delal en sam fratar dlje časa na enem mestu. Vedno sta bila po dva, kolikor pač jih je bilo v družini; če se je pripetila kakšna nesreča, je bila pomoč blizu. Od fratarjev bi se še danes naučili marsikaj, predvsem pa reda v gozdu. To je

Kadrovske vesti

FEBRUAR 1982

TVP: prišla: Marija ISKRA; odšel: Brane ŠENICA (sporazum)

ŽAGA: prišli: Bojan POVŠE, Robert ROLIH, Jože KOŽELJ, Silvester ŠERCELJ, Matjaž KREŠOVIČ; odšla: Milena NINIČ (samovoljno), Lovrin POPLAŠEN (samovoljno).

BOR: odšel: Janez KOPRIVNIK (upokožitev)

SIGMAT: prišli: Franci CURHALEK (DSSS), Franc SINTIČ, Franc ŠUTAR, Bojan MACUR, Drago VRTOVŠEK, Jože ŽULIČ; odšel: Vinko MEŽIČ (sporazum)

IGK: prišli: Cirila VIDIC, Bojana DIM, Božo PLAVEC; odšli: Miljenko OKLOPČIČ (BLP), Alojzija HOČEVAR (sporazum), Viktor GRMOVŠEK (sporazum)

TDP: prišli: Bojan NOVINEC, Jožica FRANKO, Lidija KULOVEC, Herta JAGODIČ, Rudi ŠENICA, Slavko KRISTAN (iz JLA), Jože PETAN; odšli: Sonja POVŠE (sporazum), Čamila ČIVOVIČ (sporazum), Mira

LAZAREVIČ (samovoljno), Štefanija SAJE (upokožitev)

TSP: prišla: Irena ŽAGAR, Dosta BOŠKOVIČ; odšel: Karel LUKAN (DSSS)

TPP: prišli: Silva KOS, Marija JAKŠE, Stanislav JAKELJ, Štefan ERJAVEC, Janez PLANTAN; odšla: Ivan BRKIČ (samovoljno), Darinko HUDOKLIN (sporazum)

LIPA: prišla: Terezija IVNIK

TAP: prišel: Tone PLAVEC; odšla: Bojan KOPRIVEC (sporazum), Franc ZGONC (sporazum)

TES: prišel: Janez JERIČ (DSSS)

TGD: prišla: Jožica ZALETELJ

BLP: prišel: Miljenko OKLOPČIČ (iz IGK); odšli: Branka SALOPEK (DSSS), Majda UMEK (DSSS), Joca BENEDEKOV (DSSS)

DSSS: prišli: Anica ROZMAN, Branka SALOPEK (iz BLP), Majda UMEK (iz BLP), Joca BENEDEKOV (iz BLP), Karel LUKAN (iz TSP); odšla: Franci CURHALEK (Sigmat), Janez JERIČ (TES)

ŠTEVILO ZAPOSLENIH PO TOZDIH

TOZD	M	Ž	SKUPAJ
TVP	121	175	296
ŽAGA	149	21	170
TOZD TPI	55	21	76
BOR	71	15	86
SIGMAT	85	29	114
IGK	90	52	142
TDP	162	228	390
TSP	165	167	332
TPP	142	79	221
LIPA	86	5	91
TAP	86	53	139
TKO	54	26	80
TES	117	26	143
TGD	49	56	105
BLP	87	35	122
DSSS	89	95	184
NOVOLES	1608	1083	2691

tistih pravil, ki so jih imeli oni že od rojstva v krvi. Vsak je vedel, kje lahko zaneti ogenj. Čeprav ni bil gozd njihov, so v njem delali z enako ljubeznijo kot doma okoli svoje koče. Takega reda in snage v gozdu ne bomo doživeli nikoli več. Kot rečeno, nobeden jih ni učil, toda gozd zaradi njih ni bil nikoli onesnažen. Do gob so imeli posebno spoštovanje pa tudi strah, vendar nobeno strupeno ni nihče nikoli z nogo brnil. Užitne so rezali z noži

krivci. Kot mi je pravil skoro pred 50 leti stari fratar Zajc, tudi pozimi niso stradali. Seveda, če je pošel živet, so segli tudi po divjačini. Poznali so vse stečine divjadi. Ampak zlahtni gospodje niso nikoli zvedeli za njih krivolov v sili. Zakonske skupnosti fratarjev so bile trdne, o kakršnikoli neslogi, ki bi bila posledica zakonoloma, ni sploh nikjer zaslediti.

Tone Virant

NADALJEVANJE PRIHODNJIČ